

Planeringsförutsättningar (PFÖ) och arbetsplanering – Budget 2024

Utskick PFÖ 2023-03-02

Till: Nämnder och förvaltningschefer

Inledning

Vaggeryds kommuns Strategiska plan och budget är kommunfullmäktiges (KF) övergripande styrdokument.

Budgeten lyfter fram de mål som är särskilt prioriterade. Övrigt ska utföras som tidigare, enligt gällande lagstiftning och övriga styrdokument. Syftet med att formulera mål för verksamheterna är att förtydliga inriktningen och ambitionsnivån för utvecklingsarbetet. De mål som KF beslutar om är viktiga för Vaggeryds långsiktiga utveckling. För kommunen innebär det att målen och de ekonomiska förutsättningarna är styrande. I budgeten ges de ekonomiska förutsättningarna. Dessa förutsättningar anger takten i vår strävan mot att uppfylla målen. Grundläggande för en god ekonomisk hushållning är en ekonomi i balans och en välfungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet där varje generation bär sin kostnad.

Det är i allt väsentligt nämndernas och bolagens ansvar att göra verklighet av budgetens prioriterade mål. Varje enskild nämnd värderar sin egen roll i arbetet med att nå intentionerna i budgeten. Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges budget och uppdrag prioriterar nämnder och bolag de mål som riktats till dem från KF. Därtill finns en frihet att prioritera fler mål från KF eller egna mål som nämnden ser som angelägna att prioritera kommande år. På så sätt tydliggör nämnder och bolag innebörden av KFs politiska vilja och prioriterar sedan i förhållande till sina förutsättningar.

När varje nämnd tagit beslut om budget tar förvaltningen vid och arbetar in mål och uppdrag i sina verksamhetsplaner.

Under 2024 följs budgeten upp till kommunfullmäktige per april (T 1), per augusti via delårsrapport per 31 augusti (T 2) och genom årsredovisningen. I varje nämnd sker en kontinuerlig dialog kring mål, medel och kvalitet.

Nämnd skall, inom de mål och ekonomiska ramar som fastställs av KF samt gällande lagstiftning, bedriva en ändamålsenlig och effektiv verksamhet. KF's budget anger de övergripande förutsättningarna för en god ekonomisk hushållning och nämnd skall beakta dessa förutsättningar i sin verksamhet på sådant sätt att verksamheten långsiktigt bedrivs ändamålsenligt och bidrar till god hushållning utifrån ett helhetsperspektiv. (Läs mer i regler och riktlinjer för ekonomistyrning antagen i KF den 25 juni 2018).

Dialogbaserad och samordnad budgetprocess

Kommunen har en ambition att samla merparten av de budgetrelaterade ärendena till kommunens budgetprocess och dess budgetberedning. Skälen till detta är många, bland annat är det ett effektivt sätt då samordningen ger tidsvinster. Metoden skapar också delaktighet och helhetssyn. Vidare är förändringsbeslut ofta förknippat med prioriteringar som i många fall behöver värderas av olika aktörer utifrån olika perspektiv och inte minst helhetens sammantagna utmaningar. Denna samordnade budgetprocess samlar helhetens utmaningar och väger dessa mot varandra utifrån de ekonomiska resurser som finns tillgängliga. Processen handlar om att lyssna och kommunicera olika parters/verksamheters utmaningar och samtidigt skapa förståelse och ett gemensamt ansvar för helheten. Förutom att dialogerna i sig är viktiga, är det också viktigt att sända tydliga styrsignaler tidigt i processen. Politiken ger signaler om hur de ser på olika prioriteringar, förvaltningarna får möjlighet att skicka signaler om de långsiktiga behoven av resurser och verksamhetsprioriteringar. På så sätt ökar förutsättningarna för att resurserna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Tydliga riktlinjer och anvisningar tillsammans med tidiga planeringsförutsättningar ger stabilitet och är en central framgångsfaktor i god ekonomisk hushållning. Beslut som innebär en ekonomisk påverkan ska alltid bygga på en analys, vidare måste finansiering finnas i beslutsunderlag som får ekonomiska effekter.

Sammanfattning

Uppdraget för nämnderna

Som framgår i ”steg för steg” tabellen i detta PFÖ utskick saknas i nuläget medel för att i planeringen uppnå kommunfullmäktiges resultatmål om 31 mnkr. Ytterligare äskanden och behov från nämnderna skapar ett ännu större gap till KFs finansiella mål (god ekonomisk hushållning) och behöver då beaktas i arbetet med 2024.

De långsiktiga pensionseffekterna av den nya reformen som sjösätts 1 januari 2023 finansieras genom ett högre PO-pålägg i strukturskolumnen, medan puckeleffekt på kostnadssidan 2023-2024 för ökad inflation kopplat till pensioner finansieras på finansförvaltningen utanför budgetramen.

Nämnderna ska till budgetberedningen vid dialogerna i mars/april kommunicera deras bedömningar inom investerings- och driftverksamheten för budgetåret 2024 och plan för åren 2025-2026 utifrån PFÖ-ram och andra faktorer. Nämnderna ska också lämna förslag på effektiviseringar och verksamhetsförändringar i syfte att skapa ekonomiskt utrymme. Nämnderna ska också visa effektivitetsnyckeltal i relation till J-läns kommuner och riket vid dessa dialoger. Val av lämpliga nyckeltal görs i nämnden. I Strategisk plan och budget antagen i KF 2022-11-28 § 139 sid 7 samt i avsnittet ”Kommunråden har ordet” lämnar majoriteten uppdrag till nämnderna. Berörda nämnder återkopplar på uppdragen vid dialogerna med budgetberedningen under våren 2023.

Utgiftstaket för mandatperioden 2023 – 2026 beslutas i samband med att investeringsbudget antas i kommunfullmäktige 19 juni 2023 i den skattefinansierade verksamheten. Under vårens budgetberedningsarbete kommer förslag tas fram på hur investeringsramarna ska hanteras i budgetbeslutet.

Det ska understrykas att omprövning av här angivna ekonomiska förutsättningar och planeringsramar kan bli nödvändiga under processen framöver, vi har en stor osäkerhet i vår omvärld som kan påverka kommunens ekonomiska förutsättningar.

Anvisningar

Ni har sedan tidigare fått mail (utskick) med PowerPoint bilder bilagda. Använd några bilder som ett stöd vid budgetdialogerna. Vid frågor Jörgen Hansson tel. 8104. Vid frågor om mål och indikatorer m.m. Camilla 8122

Bilderna inför budgetdialogerna sparas på **G:\Spec_grupper\Årsredovisning\Budget\2024\3. Klara underlag från nämnderna till budgetdialogerna**

Mapp: Budgetdialog 15- 16 mars senast måndag 13 mars kl. 12.00.

Mapp: Budgetdialog 25 april senast fredag 21 april kl. 12.00

Mapp: Prioriteringsdialog främst investeringar 4 maj (utifrån behov kallas berörda till mötet)

Klara underlag arkiveras i respektive mapp på **G:\Spec_grupper\Årsredovisning\Budget\2024\3. Klara underlag från nämnderna till budgetdialogerna**

Investeringar

De nämnder som har en omfattande investeringsverksamhet (teknisk verksamhet) tar kontakt med ekonomienheten för stöd i att nyttja mallar på rätt sätt kopplat till investeringsverksamheten. Nya mallar har arbetats fram inför detta budgetarbete och finns på G: (mapp våren 2023). De mindre nämnderna erhåller stöd av sin ekonom. **VIKTIGT! Då dessa Excel mallar är kopplade till andra Excel filer är det viktigt att ni inte sparar om dessa filer med andra namn. Tryck enbart på spara knappen. Behöver ni fler rader i mallen, kontakta Jörgen.**

G:\Spec_grupper\Årsredovisning\Budget\INVESTERINGAR 2023 och framåt

Majoriteten presenterar investeringsbudget 2024 måndagen den 23 maj 2023 och Strategisk plan och budget 2024 med planer 2025- 2026 onsdagen den 27 september. Därefter skickas föreslagna ramar ut till respektive nämnd som förutsättning i arbetet med programbudget 2024.

Direktiv och förutsättningar

Majoriteten presenterar budget 2024 onsdagen den 27 september 2023. Skattesats, finansiella mål, lånebehov samt driftsbudgetramar för nämnderna beslutas 30 oktober 2023 i KF. Budgetberedningens förslag behandlas i KS onsdagen den 11 oktober inför kommunfullmäktige den 30 oktober.

Budgeten är en förändringsbudget vilket innebär att detaljplaneringen i förvaltningen kan påbörjas under våren avseende kommande år utifrån detta direktivs beräkningsramar. Nämndernas programbudget beslutas i november/december. Politiska prioriteringar under processen skapar en viss förändring i ramarna jämfört PFÖ-kalkylen utskickad i mars. Dessa politiska ställningstaganden antas i oktober. Syftet med en tidig start, en PFÖ är flera. Bland annat kan de produktionsrelaterade effekterna såsom förändring i befolkning (resursfördelningsmodellerna) ge tidig beräkningsförutsättning för de större nämnderna, ett underifrån och upp perspektiv ger en mer noggrann förutsättning i förvaltning/nämnder att i sin egen process göra värderingar och prioriteringar utifrån tilldelade resurser, vilket ger ett mer genomarbetat beslutsunderlag i nämnderna.

Ramar och finansiella förutsättningar

Härledning av PFÖ-ramar 2024 ”steg för steg”

	1	2	3	4	5	6a	6b	7	8	9
Verksamhet	Aktuell budget 2023	Resursförd. Modeller	Central lönepott 2,5 % → mars 3,3 % april-dec	Struktur- förändring	Kapital- tjänst (vår 2024)	Politik - ökade resurser	Politik - minskade resurser	Rättelser	Effektivitet 2024	PFÖ 2024
Valnämnd	325									325
Revisionsnämnd	900									900
Överförmyndar- verksamhet	1 415									1 415
Kommunstyrelsen	70 545			246						70 791
Försörjningsstöd	12 305	2 104		0				-1 052		13 357
Räddningstjänst	14 427			80						14 507
Teknisk nämnd	37 689	760		29						38 478
Miljö- och byggnämnd	5 846			19						5 865
Barn- och utbildningsnämnd	464 055	3 317		2 578						469 950
Kultur och fritidsnämnd	34 404			607						35 011
Socialnämnd	301 046	8 908		566				- 3 156		307 364
Central lönepott	19 828		27 700							47 528
Finansförvaltning	5 680			7 000	4 000	2 562				19 242
S:a ramar:	968 465	15 089	27 700	11 125	4 000	2 562	0	-4 208	0	1 024 733
									Diff. mot målet!!	-9 271

Not: Kolumnerna 6-8 bereds politiskt fram till och med fredag 22 september 2023. Resurser som äskas för ökad måluppfyllelse och beslutas kommuniceras i kolumn 6a. Effektivitetskrav kommer framgå i kolumn 8. Organisatoriska förändringar och liknande hanteras i kolumn 7. Rättelserna i rättelseskolumnen för KS och SN avser en effekt i tilldelningen inom IFO-resursfördelningsmodell. Beloppet fördelas på två år vilket innebär att 50 % från hela modellens utfall (kolumn 2) reduceras i kolumnen ”rättelse” för SN och KS (Försörjningsstöd).

Investeringar och drift

Nedan beskrivs ett urval av planeringsdirektiv och förutsättningar i arbetet med budget 2024.

Kapitalkostnader

Efter att en investering är genomförd uppstår en kapitalkostnad i driftsbudgeten. Eftersom kommunen under flera år har haft en hög investeringstakt har det varit viktigt att denna kostnad beaktats i beredning av en investering i budgetprocessen. Kapitalkostnaden består av avskrivning och intern ränta. I Vaggeryds kommun sker ramjustering året efter investeringsåret utifrån faktiskt utfall. Det betyder att avslutade investeringar 2022 debiteras kapitalkostnad 2023. Dessa kostnader fördelas under våren årligen både som utfall och som budget. Detta görs på id-nivå. För 2024 är intern räntan 1,6 % i kommunen vilket är högre än föregående års intern ränta om (1,25 %). SKR rekommenderar 2,5 % i cirkulär 23:05 2023-02-06, men utifrån kommunens lånebehov och lånestruktur bedöms 1,6 % räcka för 2024. Inom avgiftsfinansierade verksamheter såsom Vatten och Avlopp är internräntesatsen samma som för den skattefinansierade verksamheten. Den långsiktiga investeringsnivån med egna medel inom VA-verksamheten uppgår till 7-8 mnkr årligen. Dessa medel ska i huvudsak användas för skötsel av befintliga tillgångar. Nivåer därutöver finansieras dels genom anslutningsavgifter och dels via lån av skattekollektivet alternativt externt. Markinköp i syfte att försälja inom ramen för exploateringsverksamheten debiteras en genomsnittlig ränta beräknad utifrån kommunens låneskuld per 2022-12-31 från och med 2023-01-01. Komponentavskrivning tillämpas från och med 2014 i kommunen. Vissa större anläggningar har komponentuppdelats längre bak i tiden.

Ansvaret för att ett projekt beskrivs på ett bra sätt åvilar den/de verksamheter/nämnder som initierar behovet, likaså att kalkylen fångar väsentliga poster så att ett bra budgetunderlag kan beredas politiskt. Ex: VA-investering åvilar tekniska kontoret att ta fram ändamålsenliga kalkyler/beslutsunderlag.

Lokalprojekt – en förskola eller skola är mycket komplex. Av det skälet har det arbetats fram ett specifikt beslutsunderlag med en ”all Inklusiv” kalkyl – som ska fånga väsentliga poster i ett sådant projekt.

Inom exploateringsverksamheten finns kalkyl som delar isär de olika verksamhetsområdena. Denna är viktig att nyttja i uppstart av nya industri- och bostadsområden i kommunen. Stöd finns på ekonomienheten.

Kompensation för nya lokaler

Ramhöjning utgår för del av hyra när lokalen är klar att tas i bruk. Nämnderna erhåller som utgångspunkt 100 procent av lokalhyran, i de fall politiskt beslut fastställer ett effektivitetskrav på hyresnivån innebär detta att nämnderna får tillskjuta egna medel. Detta görs genom ett avdrag på nämndens ram i budgetprocessen i kommunens så kallade ”steg för steg” modell. Kolumnens namn är effektivitet. Effektivitetskrav för alla investeringar bedöms från fall till fall. Detta beslut tas senare i budgetprocessen. (inte i PFÖ-dokumentet).

Intern hyresuppräknig befintliga lokaler (kolumn 4 - strukturförändring)

Alla lokalförhyrningar och tjänster som tillhandahålls av fastighetsenheten regleras i normalfallet i enlighet med ingångna internhyresavtal. Inför 2021 flyttades planerat underhåll om 70 kr/m² från drift till investering. Det innebär att internhyresnivåerna justerades ner med ungefär 14 %. Justeringen var kvalitetsneutral och beloppet motsvarade totalt ungefär 6 mnkr. Förändringen innebär också att K3-regler som infördes 2014 harmoniserar mellan budget och redovisning.

Retroaktiv hyreshöjning för år bakåt i tiden, då höjning inte gjorts får inte förekomma. Hyresavtalen uppräknas utifrån KPI i januari året innan. Justeringen för internhyror 2024 uppgår till 11,7 % enligt Statistiska Centralbyrån (SCB), vilket motsvarar utfallet januari 2023 i relation till januari 2022.

Retroaktiv hyreshöjning för eventuella år då höjning inte gjorts får inte förekomma. Kompensationen uppgår till 4 125 tkr och har fördelats ut till nämnderna i struktorkolumnen. Nedan listas kompensation för inflation.

Kommunstyrelsen (246 tkr), räddningstjänst (80 tkr), teknisk nämnd (29 tkr), miljö- och byggnämnden (19 tkr), barn- och utbildningsnämnden (2 578 tkr), kultur- och fritidsnämnden (607 tkr), socialnämnden (566 tkr). Sammantaget 4 125 tkr.

Personalkostnader

Utrymme för beräknad löneökning är budgeterad centralt under finansförvaltningen och fördelas till respektive nämnd när löneöversynen är klar. Personalenheten lämnar underlag till ekonomienheten som beräknar kompensationen på id-nivå till nämnderna. Kostnadsökningen är beräknad till 3,3 % i PFÖ-24, vilket innefattar löneökning, löneglidning och satsningar på vissa grupper. Nivån är föremål för politiska överväganden fram till att beredningsprocessen är slut fredag 22 september, därefter övergår budgetarbetet i en beslutsfas. Detta påverkar inte verksamhetens ramar då beloppet avsätts centralt i en lönepott initialt. Avvikelse kan förekomma för specifika grupper och även avtalstider kan variera för de olika fackförbunden.

Inflation

Inflationen, KPIF, enligt SKL cirkulär 23:07 beräknas till 1,2 % för 2024. Kraftiga avvikelser kan förekomma avseende specifika varor och tjänster. Förvaltningen ska i sin detaljbudgetering arbeta in realistiska uppskattningar av sina kostnadsökningar. Dialog kring eventuell kompensation i vissa delar kommer diskuteras under budgetprocessen.

Intäkterna

Taxor och avgifter beslutas under hösten av nämnder och kommunfullmäktige. Lagen säger att taxor och avgifter i grunden ska baseras på självkostnadsprincipen. Detta innebär att kompensation för ökad inflation och räntehöjningar behöver inkluderas i självkostnadsberäkningen inför beslut om nya taxor.

Taxor och avgifter fastställs av fullmäktige i november. Nämnderna behöver mot den bakgrunden ta beslut senast den 12 oktober och därefter skicka in underlag till ekonomienheten för sammanställning till ksau, ks och kommunfullmäktige. Nämnderna ska i dialogen med budgetberedningen under våren kommunicera väsentligheter kopplat till deras förslag på förändrade nivåer 2024. Nya avgifter och taxor ska alltid beredas i budgetberedningen. En jämförelse med föregående år och med närliggande kommuner ska framgå i de förändringar som presenteras i budgetberedningen.

Nämnderna ska aktivt söka möjligheter till ökad intäktsfinansiering samt eventuellt verksamhetsfrämjande projekt som kan finansieras via statsbidrag, EU-medel eller andra bidrag.

Volymförändringar - resursfördelningsmodeller

Olika resursfördelningsmodeller anpassar de ekonomiska ramarna för förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieutbildning, äldreomsorg, individ och familjeomsorg inklusive försörjningsstöd, LSS-verksamhet och Hälso- och sjukvårdsverksamhet, tekniska nämnden. För specifikation ta kontakt med ekonomichef.

Förändringar i lokalkostnader inklusive städ samt kapitaltjänst ingår inte i modellen. Befolkningsprognosen för 2023-2030 är framarbetad. Ingen avstämning sker under aktuellt år, utan avvikelser mot befolkningsvariabeln förklaras i den ekonomiska uppföljningen samt i årsredovisning. Den kortsiktiga befolkningsprognosen för aktuellt budgetår ändras endast om bedömningen ändras markant jämfört den i PFÖ-ramen i mars.

Nya äldreboenden och LSS boenden (biståndsbedömda platser), exempel Mejeriet, finansieras utifrån beslutsunderlag specifikt för en sådan politisk satsning.

Verksamheter som ligger utanför resursfördelningsmodellerna fångas in genom budgetdialoger under våren.

- Kommunstyrelsen har tillförts 2 104 tkr. (Effekt, fördelas på två år, rättelse gjord med 50 %)
 - Försörjningsstöd, under KS program 752 Ekonomiskt bistånd har förstärkts med 2 104 tkr. (Effekt, se ovan, fördelas på två år, rättelse gjord med 50 %)
- Teknisk nämnd har tillförts 760 tkr.
 - Gator, vägar och belysning, program 310, 293 tkr.
 - Samhällsservice landsbygd, program 330, 83 tkr.

- Parker och lekplatser m.m. program 411, 384 tkr.
- Barn och utbildning har ett utfall om 3 317 tkr utifrån förändring i antalet invånare i ålder 1-18 år.
 - 1-5 åringar (förskola) = - 2 095 tkr
 - 6 åringar (förskoleklass) = 1 810 tkr
 - 6- 12 åringar (fritidshemsverksamhet) = 104 tkr
 - 7- 15 åringar (grundskola) = 1 429 tkr
 - 16- 18 åringar (gymnasieskola) = 2 069 tkr
- Socialnämnden har tillförts totalt 8 908 tkr utifrån förändringar i resursfördelningsmodellerna. OBS! Effekt, fördelas på två år, rättelse gjord med 50 % i IFO-modellen.
 - Hälso- och sjukvårdsmodell - 103 tkr.
 - Individ- och familjeomsorg 6 312 tkr. (Effekt, fördelas på två år, rättelse med 50 %)
 - LSS verksamhet - 208 tkr
 - Äldreomsorg 2 906 tkr

Totalt har resursfördelningsmodellerna förstärkt ramarna 2023 med 15 089 tkr. OBS! Tröskeeffekt, fördelas på två år, rättelse gjord med 50 % i IFO-modellen, vilket framgår i rättelsekolumnen i steg-för-steg tabellen. KS - försörjningsstöd (minus 1 052 tkr) och Socialnämnden IFO-modell (minus 3 156 tkr). Totalt -4 208 tkr.

Strukturförändringar

Förändringar i lagar och regler som föranlett ökning eller minskning i respektive nämnds ram. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bevakar åt kommunen att den så kallade finansieringsprincipen upprätthålls mellan stat och kommun när lagar och regler förändras och bedöms bli kostnadsdrivande för kommunsektorn. Kommunen justerar enbart i de fall SKR kan skickliggöra effekt åt kommunen i annat fall görs inga justeringar kopplat till nya lagar och regler i nämndernas ramar.

Under strukturförändringar hanteras också eventuella omvärldsfaktorer som föranlett ramjustering. Det kan vara förändringar i PO- pålägg enligt uppgifter från SKR. För 2024 har en stor justering gjorts av PO-pålägget mot bakgrund av nytt pensionsavtal som träder ikraft 2023 AKAP-KR. Den effekt som avser förmånsbestämd ålderspension, som ger en temporärt högre kostnad på grund av inflationen under 2023 och 2024 hanteras utanför nämndernas budget. Av det skälet har vi ett lägre PO-pålägg än SKR rekommendation. Det nya PO-pålägget i vår kommun är 43,0 % för 2024, vilket är 1,3 % högre än 2023. Den högre kostnaden beräknas centralt och ligger avsatt på finansförvaltningen i PFÖ-dokumentet, men fördelas ut på id-nivå på samma sätt som den centrala lönepotten längre fram i processen.

Här fördelas också specialdestinerade statsbidrag vidare till utförarnämnd, i de fall staten fördelat statsbidraget till Vaggeryd via det generella statsbidragssystemet. De statsbidrag som utgår till kommunerna har olika konstruktion. Vissa specifika statsbidrag ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och ligger i de generella statsbidragen, men de flesta är riktade och kan sökas i särskild ordning. Dessa sökbara statsbidrag är ofta kopplade till att kommunen ska påvisa att man haft en kostnad eller utfört en prestation. Information om statens motiv och intentioner med dessa statsbidrag presenteras oftast i samband med vår och eller budgetpropositionen. Sveriges kommuner och regioner (SKR) informerar också löpande om dessa statsbidrag i sina cirkulär. Det åligger varje nämnd att bevaka och söka dessa bidrag.

Denna del tillkommer eller dras ifrån ramarna senare i budgetprocessen.

Politiska beslut ökade/minskade resurser

Politiska satsningar framgår i respektive nämnds verksamhetsberättelse som är placerad i slutet på Strategisk plan och budget 2024 som beslutas i kommunfullmäktige i oktober. Riktade medel kopplat till ökad målnöjdhetsfyllelse läggs in i kolumnerna ”Politik – ökade resurser” och/eller ”Politik – minskade resurser” i steg för

steg tabellen. De eventuella politiska satsningar i driftverksamheten som avser tvärssektoriella aktiviteter/insatser budgeteras under KS, om inte annat anses lämpligare.

Finansförvaltningen, har i budget för år 2023 (2 630 tkr) samt i tillägg för 2024 (2 562 tkr) medel avsatt för hyreskostnad för Nya Götafors skola, totalt 5 192 tkr.

Rättelser

I denna kolumn, i ”steg för steg” redovisas kostnader för vilken ramtilldelning som skett i tidigare budgetar men där medel av organisatoriska skäl flyttas mellan nämnder. Ex: En verksamhet omorganiseras från nämnd X till nämnd Y och medför att medel ska beräknas och flyttas över till nämnd Y. I samband med att en kompensation ges under ett begränsat antal år, exempelvis tillfälliga lokaler och där hyresnivån är olika för de aktuella åren används kolumnen för att justera mellan åren.

Om politiken väljer att korrigera någon nämnd utifrån resursfördelningsmodellerna görs detta i denna kolumn. I nuläget har en tröskeeffekt uppstått inom IFO-modellen som politiskt fördelas till KS och Socialnämnden på två år. Det innebär att en rättelse görs motsvarande 50 % i IFO-modellen (-3 156 tkr SN, -1 052 tkr KS)

Arbetsplanering

Arbetsgång i central budgetprocess har skickats ut till nämndernas kanslifunktioner i januari/februari. Delar beskrivs mera utförligt längre fram i denna handling. Processen finns också på intranätet. Respektive nämnd ansvarar för upplägget av den interna arbetsprocessen. Om avstämning och samråd ska kunna genomföras fortlöpande fordras det att nämnderna har en viss synkronisering av sina interna tidplaner. Förvaltningschef lyfter in ärenden som påverkar andra nämnder eller är av principiell beskaffenhet i kommundirektörens ledningsgrupp. Dessa ärenden bör utöver kommundirektör också delges ekonomichef som har ett samordningsansvar inför budgetberednings möten.

Budgetprinciper

Metod

Drift

Nämnderna erhåller sina anslag i form av kommunbidrag per nämnd. Varje nämnd fördelar sedan dessa anslag utifrån sina principer till organisationens kostnadsenheter, men också mellan de olika programområdena.

Programområden är olika verksamhetsområden (ex: förskoleverksamhet, äldreomsorgen, biblioteksverksamhet, turism osv.) Nämnden fördelar sin ekonomiska ram på sina programområden. Detta sker under hösten och beslutas i respektive nämnd senast november/december. Nämnderna äger rätt att under året göra omDispositioner inom och mellan sina programområden. Politiska satsningar antagna i kommunfullmäktige inom ramen för Strategisk plan och budget inom ett programområde ska prioriteras och får inte omDispositioneras för andra ändamål av nämnden (exempel medel har erhållits för högre kostnader inom skolskjutsar. Dessa medel får inte användas till annan verksamhet.)

De enheter som inte uppbär något kommunbidrag finansierar sina verksamheter med externa och interna intäkter.

Investeringar

Investeringar är nödvändiga för att uppfylla kommunens målsättningar samt skapar förutsättningar för att bedriva en effektiv och ändamålsenlig verksamhet i kommunkoncernen. Vid beslut om större investeringar är det viktigt att flera aspekter finns med i beslutsunderlaget, inte enbart utgiften för projektet utan även perspektiv som energieffektivitet, förutsättningar för att planera en effektiv verksamhet, hållbarhetsperspektiv, samutnyttjande av flera verksamhetsformer m.m. Kommunens investeringar är omfattande och innebär stora utbetalningar som påverkar kassaflödet och lånebehoven, likaså belastas driftkostnaderna under en mycket lång tid efter att investeringarna avslutats. Driftskostnaderna består av långsiktiga åtaganden som avskrivningskostnader, räntekostnader, drift och underhållskostnader. För att lyckas väl krävs en aktiv förvaltning som är organiserad för att nyttja olika kompetenser och på så sätt fånga och värdera helheter. Viktigt att förvaltningen kan föreslå ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar för politiken exempelvis kring kommunens verksamhetslokaler.

Organisering, roller- och ansvar samt systematiken i arbetet blir mer viktig i en situation där både omfattningen på en verksamhet ökar kraftigt, komplexiteten i form av att flera perspektiv ska vägas in i ett beslutsunderlag.

Mot bakgrund av detta har KF beslutat om riktlinjer för investeringsprocessen under 2020 och lokalplanering.

Se länk: (kopiera och klistra in om länken inte fungerar)

<https://vi.vaggeryd.se/riktlinjerstyrning/kommunovergripandestyrdokument/ekonomiochstyrning/investeringarochexploateringar.4.6192d7f21633b3439bac0dee.html>

Nya stödmaterial har tagits fram. Syftet är att öka effektiviteten i kommunens arbete med investeringar och lokalplanering. I dessa styrdokument har ansvar och roller tydliggjorts, organisering likaså. Därtill har strukturer och tidsplaner fastställts och länkats ihop med kommunens budgetprocess. Stödmaterial har arbetats fram och beretts politiskt i nämnder och kommunstyrelsen. Arbetet ger bra förutsättningar för förvaltningen att stödja den politiska processens olika delbeslut i investeringsprocessen. Behov och önskemål om investeringar är ofta omfattande från verksamheterna, vilket innebär att bra underlag utifrån ett helhetsperspektiv och en tydlig prioriteringsordning är viktigt för att den politiska organisationen ska kunna fatta sina beslut.

Riktlinjen utgår i huvudsak ifrån en beskrivning av investeringsprocessen där lokalinvesteringar (lokalplanering) är en central del. Eftersom lokalplanering är en stor och viktig fråga som är starkt sammankopplad med investeringsverksamheten har kommundirektör bildat en lokalplaneringsgrupp som leds av FC på TK-kontoret.

Lokalprojekt – en förskola eller skola är mycket komplex, av det skälet har det arbetats fram en ”all Inklusiv” modell med en sammanfattande projektbeskrivning utifrån flera perspektiv, kalkylnivåer, driftskonsekvenser för att fånga väsentliga poster i ett större projekt. Kontakta fastighetsenheten eller ekonomienheten för stöd i att använda det nya materialet.

Olika verksamheter har behov av olika kalkyler. Ansvaret för att projektet beskrivs på ett bra sätt åvilar den/de verksamheter/nämnder som initierar behovet, likaså att kalkylen fångar väsentliga poster så att ett bra budgetunderlag kan beredas politiskt. Ex: VA-investering åvilar tekniska kontoret att ta fram ändamålsenliga kalkyler. Ekonomienheten har tagit fram förkalkyler på investeringar med en livslängd på 3, 5 och 10 år. Dessa kalkyler finns på intranätet (se länk ovan) samt på G: (där övriga mallar ligger). Kalkylerna ger stöd för att simulera driftskostnaderna. Mer avancerade kalkyler för förskolor, grundskolor etcetera hänvisas till kommunens ”all inklusive kalkyl” – ta kontakt med teknisk förvaltning eller ekonomienheten. Kalkyl för nya exploateringsområden, ta kontakt med ekonomienheten.

Huvudregeln är att beslut om investeringar och exploateringsprojekt ska gå via budgetberedningen d.v.s. inom ramen för det ordinarie budgetarbetet. En viktig utgångspunkt i fastighetsprojekt som omfattar ”om – och tillbyggnation” är att vi aldrig får använda driftbudgetmedel (blandmodell) utan finansieringen ska vara enbart genom investeringsbudgeten, oavsett vilka åtgärder/insatser som ska göras i den befintliga lokalen. Tekniska nämnden har erhållit ett investeringsanslag ”Till tekniska nämndens förfogande” som kan användas om behov uppstår i annat projekt. Detta görs i så fall genom en om budgetering som beslutas i TN. Nämndernas förslag bearbetas av budgetberedningen för att sedan sammanställas i ett förslag till kommunstyrelsen (KS). KS tar ställning och föreslår kommunfullmäktige (KF) sina prioriteringar. Investeringarna bör ha en sådan framförhållning att de bereds/påbörjas i god tid innan beslut ska antas i KF. Den slutliga investeringsbudgeten fastställs i KF i ordinarie budgetbeslut i juni. Bara i undantagsfall skall investeringar beredas utanför budgetprocessen. För varje investeringsobjekt (id) som äskas ska uppgifter om resultatpåverkan, d.v.s. kapitaltjänstkostnader samt övriga förändringar på driftskostnaderna p.g.a. investeringen tydliggöras i underlaget. På så vis kopplas investeringsutgifterna och driftskostnaderna samman i budgetprocessen.

Nämndens ansvar

Nämnd skall bedriva sitt arbete med planering, budgetering och uppföljning så att det egna ansvaret för verksamheten säkerställs. Nämnd svarar också för att eventuella åtgärder vidtas när så är påkallat med anledning av avvikelse mot budget för såväl drift som investeringsverksamheten. Nämnd ska följa den struktur- och tidplan för det kommungemensamma budget- och uppföljningsarbetet som kommuniceras i årliga anvisningar. Nämnd ska se till att den är så informerad att den kan ta sitt ansvar för verksamheten. Nämnd skall därför erhålla uppföljningsinformation om den egna verksamheten vid minst tre tillfällen på året enligt kommunens uppföljningsprocess. Nämnd har utöver vad som anges i anvisningar, alltid ett ansvar att på eget initiativ informera KS/KF om förändrade förutsättningar eller händelser som kan vara av betydelse för den kommunövergripande uppföljningen och styrningen av verksamheten. För nämnderna gäller att verksamheten skall

bedrivs inom ekonomiska ramar och enligt gällande lagstiftning även om detta medför att de i budgeten angivna målen inte fullt ut kan nås. Nämnd får således inte överskrida sin ram avseende drift och investering.

Nämndens ansvar vid avvikelser

Nämnd ansvarar för att hantera sina avvikelser avseende drift- och investeringsverksamhet. Förvaltningschefens analyser och förklaringar skall därför vara sådana att nämnden kan ta ställning till huruvida åtgärder skall sättas in, verksamhetens mål ska justeras, eller om avvikelsen lämnas utan åtgärd. För negativa avvikelser, i förhållande till ekonomiska ramar för såväl drift- som investeringsverksamheten gäller att åtgärdsförslag skall föreslås till nämnden senast vid nästkommande möte efter att avvikelsen konstaterats. (Se regler och riktlinjer för ekonomistyrning och god ekonomisk hushållning antagen i kommunfullmäktige). Se mallar för "Handlingsplan för budget i balans" samt mallar för "konsekvensanalys kopplat till föreslagna åtgärder", på kommunens intranät.

Investeringsplanering

Se riktlinjer för investeringsprocessen.

[Investeringar och exploateringar - Vaggeryds kommun intranät](#)

Budgetprocess – övergripande tidsplan

Budgetberedning nr 1

Datum: 2023-01-26

Tid: 08:30 – 12.00

Plats: Nämndsalen

Innehåll: Uppstart av ny budgetprocess. Processen går igenom med hålltider. Ordföranden i varje nämnd deltar vid detta möte. Förvaltningschefer deltar fr. o. m 9.30 till cirka 11.00

Budgetberedning nr 2

Datum: 2023-02-23

Tid: 08:30 – 12.00

Plats: Nämndsalen

Innehåll: Planeringsförutsättningar (PFÖ) går igenom inför utskick till nämnderna den 2 mars. Information ges om boksluts- och analysdag samt PFÖ-dag.

Boksluts- och analysdag

Datum: 2023-03-03 Drop in 08.00 (Kaffe), start 08.15

Plats: Tallnäs Stiftsgård

Närvarande: Budgetberedning + nämnder/styrelse (ordförande, vice ordförande och förvaltningschef/VD), nyckelpersoner.
Bokslut- och analysdag av verksamheten 2022.

Hålltider 2023-03-03

08.15 – 08.30	Inledning (Annika o Gert)
08.30 – 08.45	Ekonomiskt resultat – hela kommunen (Jörgen)
08:45 – 09.30	Övergripande måluppföljning (Camilla m flera)
09.30 – 09.45	Bensträckare (Kaffe)
09.45 – 10.15	Övergripande måluppföljning (forts...)
10.15 – 10.30	Ledningsgruppens handlingsplan (Annika)
10.30 – 10.45	Frågestund Måluppföljning (Johan)
10.45 – 11.00	Kommunstyrelsen
11.00 – 11.15	Vaggeryd Skillingaryd Bostads AB
11.15 – 11.30	Vaggeryd Energi AB med Elverket
11.30 – 11.45	Frågestund med KS, VSBO, VEAB (Johan)
11.45 – 13.00	Lunch
13.00 – 13.30	Tekniska nämnden (inklusive investeringar)
13.30 – 13.45	Räddningstjänsten
13.45 – 14.00	Miljö- och byggnadsnämnden
14.00 – 14.15	Frågestund med TN, R-tjänst, MoB (Johan)
14.15 – 14.30	Bensträckare (Kaffe)
14.30 – 15.00	Barn och utbildningsnämnden
15.00 – 15.15	Kultur och fritidsnämnden
15.15 – 15.45	Socialnämnden
15.45 – 16.00	Frågestund med BUN, KFN, SN (Johan)
16.00	Avslutning (Annika o Gert)

Heldag: Planeringsförutsättningar kommande år

Datum: 2023-03-06 Drop in 08.00 (Kaffe), start 08.30

Plats: Tallnäs Stiftsgård

Närvarande: Budgetberedning + nämnder/styrelse (ordförande, vice ordförande och förvaltningschef/VD) + nyckelpersoner.

Hålltider 2023-03-06

08.30 – 08.45	Inledning (Annika, Gert och Kenth)
08.45 – 09.30	Ekonomiska PFÖ 2024 med utblick (KR/Jörgen)
09.30 – 09.45	Befolkningsutveckling 2023-2030
09.45 – 10.15	Bensträckare (Kaffe och fralla)
10.15 – 10.45	Politiskt viktiga prioriteringar 2023-26 (G/K)
10.45 – 11.15	Ledn. gruppens fokusområden 2023-26 (Annika)
11.15 – 11.30	VSBo – prioriteringar 2023-2026 (Satu)
11.30 – 11.45	VEAB – prioriteringar 2023-2026 (Rikard)
11.45 – 12.00	Dialog/frågestund (Johan)
12.00 – 13.00	Lunch
13.00 – 14.00	Lokalplanering (mandatperioder)
14.00 – 14.30	Dialog/frågestund lokalplanering (Johan)
14.30 – 14.45	Bensträckare (Kaffe)
14.45 – 15.20	Kompetensförsörjning kort- och långsikt (Åsa)
15.20 – 15.30	Dialog/frågestund Kompetensförsörjn. (Johan)
15.30 – 15.45	Krisberedskap och civilt försvar (Fredrik)
15.45 – 15.55	Dialog Krisberedskap och civilt försvar (Johan)
15.55 – 16.10	Energieffekt./produktion (Magnus/Rikard)
16.10 – 16.20	Dialog/frågestund Energieffektivisering (Johan)
16.20	Sammanfattning av dagen (Annika o Gert)

Budgetdialog budgetberedning och nämnderna

Datum: 2023-03-15 – 2023-03-16

Tid: 08.30 – 17.00

Plats: Nämndrummet

Närvarande: Budgetberedning + nämnder/styrelse (ordförande, vice ordförande och förvaltningschef/VD)

Hålltider 2023-03-15

08.30 – 08.45	Inledning
08.45 – 09.30	Ekonomichef – ekonomisk lägesbild
09.30 – 10.00	Kaffe och fralla
10.00 – 11.00	Kultur- och fritidsnämnden
11.00 – 12.15	Teknisk nämnd lokalbehov
12.15 – 13.30	Lunch
13.30 – 14.45	Kommunstyrelsen
14.45 – 15.15	Kaffe och kaka
15.15 – 16.45	Socialnämnden
16.45 – 16.55	Reflektion kring dagens dialog - sammanfattning
16.55 – 17.00	Morgondagens dialoger

Hålltider 2023-03-16

08.30 – 10.00	Inledning
09.00 – 10.00	Räddningstjänsten
10.00 – 10.30	Kaffe och fralla
10.30 – 12.00	Teknisk nämnd (exklusive lokaler)
12.00 – 13.00	Lunch
13.00 – 15.00	Dialog i budgetberedningen
15.00 – 15.15	Kaffe och kaka
15.15 – 16.30	Koncernbudget

Några nämnder har sin dialog den 25 april.

Budgetberedning nr 3

Datum: 2023-04-12

Tid: 08:30 – 12.00

Plats: Nämndsalen

Budgetberedning nr 4

Datum: 2023-04-20

Tid: 13:00 – 17.00

Plats: Nämndrummet

Budgetdialog budgetberedning och nämnderna

Datum: 2023-04-25

Plats: Nämndsalen

Närvarande: Budgetberedning + nämnder/styrelse (ordförande, vice ordförande + förvaltningschef/VD)

Hålltider 2023-04-25

08.30 – 08.45 Inledning

08.45 – 09.45 Tekniskt nämnd (inkl. lokalgrupp)

09.45 – 10.00 Kaffe och fralla

10.00 – 11.00 Teknisk nämnd (inkl. lokalgrupp)

11.00 – 12.30 Barn- och utbildningsnämnden

12:30 – 13.30 Lunch

13:30 – 14.30 Miljö och byggnämnden

14.30 – 15.15 Diskussioner i budgetberedningen

15.15 – 15.30 Kaffe och kaka

15.30 – 16.20 Dialog/upplägg inför prioriteringsdialoger den 4 maj

16.20 – 16.30 Sammanfattning och avslutning

Prioriteringsdialog budgetberedning i huvudsak investeringar

Datum: 2023-05-04

Tid: Kallelse kommer, specifik till berörda.

Plats: Nämndrummet

Närvarande: Budgetberedning + de förtroendevalda och tjänstepersoner som kallas utifrån behov.

Syfte: Tydliggöra/konkretisera underlag för prioriteringar av investeringar.

Hålltider 2023-05-04

08.30 – 08.45 Inledning

08.45 – 09.30 Ny skatteunderlagsprognos – effekter på PFÖ?

09.30 – 09.45 Kaffe och fralla

09.45 – 11.00 Pass 1

11.00 – 12.00 Pass 2

12.00 **Sammanfattning och avslutning**

Budgetdagar, internat för budgetberedningen

Datum: 2023-05-09-10

Avresa: kl. 06.00

Tid: Konferens start: Cirka 08.30

Tid: Två heldagar (Två dagarskonferens med logi).

Plats: Återkommer med plats

Budgetberedning nr 5

Datum: 2023-05-17
 Tid: 08:30 – 12.00
 Plats: Nämndsalen

Majoriteten presenterar Investeringsbudget

Datum: 2023-05-23
 Tid: 16:00 – 17.00
 Plats: Nämndsalen

Investeringsbudget 2024 med plan 2025-26 i KS

Datum: 2023-05-31

Investeringsbudget 2024 med plan 2025-26 i KF

Datum: 2023-06-19

Budgetberedning nr 6

Datum: 2023-08-31
 Tid: 08:30 – 12.00
 Plats: Nämndsalen
 Syfte: Höstens budgetarbete, skatteunderlagsprognos presenteras. Driftbudget ska beredas för beslut i oktober. Eventuellt behov av kvarstående föredrag/frågor taxor 2024.

Frågestund, partiföreträdare och förvaltningsledning (Driftbudget)

Datum: 2023-09-15
 Tid: 08:30 – 12.00
 Plats: Sessionssal + Nämndsalen
 Syfte: Speeddating övning: – partiföreträdare möter förvaltningschef i en cirkulationsövning där man får ställa sitt partis specifika frågor kopplat till budget 2024.

Majoriteten presenterar förslag till Budget 2024 med planer 25-26

Datum: 2023-09-27
 Tid: Se kallelse inför mötet
 Plats: Nämndsalen
 Syfte: Budgetberedningens förslag till beslut i KS den 11 oktober.

Strategisk plan och budget 2024 med plan 2025-26 i KS

Datum: 2023-10-11

Syfte: Beslut i KS

Investeringsbudget 2024 med plan 2025-26 i KF

Datum: 2023-10-30

Syfte: Beslut i KF

Budgetberedning nr 7 (Taxor 2024)

Datum: 2023-10-04

Tid: 13:00 – 16.30

Plats: Nämndsalen

Syfte: Budgetberedningen beslutar om förslag till KS den 8 november avseende Taxor 2024.

Taxor 2024 beslut i KS

Datum: 2023-11-08

Syfte: Beslut i KS

Taxor 2024 beslut i KF

Datum: 2023-11-27

Syfte: Beslut i KF